

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/260/2016
Identifikačné číslo spisu: 6015200974
Dátum vydania rozhodnutia: 28.11.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:6015200974.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Judity Kokolevskej a Mgr. Viliama Pohančenika v právnej veci navrhovateľa: P. M., bytom X. č. X, W., právne zastúpeného: JUDr. Peter Poláček, advokát so sídlom Dlhá 2039/6C, Banská Bystrica, proti odporkyňi: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29.augusta č. 8, Bratislava, o príplatok k dôchodku, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 06.10.2016, č. k. 26Sd/221/2015-32, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 26Sd/221/2015-32 zo dňa 06. októbra 2016 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi n e p r i z n á v a náhradu trov odvolacieho konania.

Odôvodnenie

Rozsudkom zo 06.10.2016, č. k. 26Sd/221/2015-32, krajský súd potvrdil rozhodnutie odporkyne číslo XXX XXX XXXX X z 22.06.2015 (ďalej aj len „preskúmané rozhodnutie“) a navrhovateľovi nepriznal právo na náhradu trov konania.

Preskúmaným rozhodnutím odporkyňa podľa § 2 ods. 2 a 3 a § 4 zákona č. 274/2007 Z. z. o príplatku k dôchodku politickým väzňom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 274/2007 Z. z.“) zamietla žiadosť navrhovateľa o priznanie príplatku k dôchodku.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd mal preukázané, že rodina F. M. vrátane jeho syna - navrhovateľa bola z okresu Banská Bystrica vysídlená a bol jej pridelený byt v novom bydlisku u Československého štátneho majetku Čáslav, prevádzka Nejepín, okres Chotěboř v Čechách. Navrhovateľ bol v rokoch 1951 až 1953 žiakom Odborného učilišťa štátnych pracovných záloh v Trnave, kde sa pripravoval na povolanie sústružníka, z dôvodu vysídlenia rodiny však nemohol štúdium ukončiť a od 01.05.1953 do 31.10.1956 pracoval na vyššie uvedenom štátnom majetku ako nekvalifikovaný robotník. Z rozhodnutia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č.j. OMR/2665/92/Sa

z 28.03.1994 mal preukázané, že za násilné vyst'ahovanie bola navrhovateľovi priznaná peňažná náhrada podľa § 3 ods. 2 písm. b/ zákona č. 319/1991 Zb. o zmiernení niektorých majetkových a iných krívd a o pôsobnosti orgánov štátnej správy v oblasti mimosúdnych rehabilitácií (ďalej len „zákon č. 319/1991 Zb.“) a podľa § 3 ods. 2 písm. c/ tohto zákona mu nebola priznaná náhrada za vykonávanie nanútej práce, a to z dôvodu, že nebolo preukázané rozhodnutie správneho orgánu o jej nariadení. Na tom základe mal preukázané, že navrhovateľ nie je oprávnenou osobou podľa § 2 ods. 1 zákona č. 274/2007 Z. z., pretože nie je priamo tou osobou, ktorá bola počas komunistického režimu postihnutá spôsobom uvedeným v tomto ustanovení. Taktiež mal za preukázané, že navrhovateľ nie je oprávnenou osobou uvedenou v § 2 ods. 2 zákona č. 274/2007 Z. z., keďže napriek tomu, že je pozostalou osobou po oprávnenej osobe uvedenej v ods. 1 a ku dňu podania žiadosti o príplatok bol štátnym občanom Slovenskej republiky, nespĺňa tretiu podmienku, teda podmienku poberania pozostalostnej dávky po oprávnenej osobe. Vzhľadom na to, že otec navrhovateľa zomrel dňa XX.XX.XXXX, teda nebola splnená podmienky jeho úmrtia počas výkonu trestu alebo počas zaradenia do tábora nútených prác a zároveň navrhovateľ v čase smrti otca nemal nižší vek ako 18 rokov, nemožno navrhovateľa považovať ani za oprávnenú osobu podľa § 2 ods. 3 zákona č. 274/2007 Z. z. Tvrdenie navrhovateľa, že je oprávnenou osobou ako priamo postihnutá osoba zaradená najmenej 3 mesiace do tábora nútených prác nebolo preukázané; nebolo preukázané rozhodnutie správneho orgánu a nariadení nanútej práce, pričom podľa názoru krajského súdu potreba jeho vydania vyplývala z § 3 a 5 zákona č. 247/1948 Zb. o táboroch nútených prác. Navrhovateľ navyše nemohol byť podľa tohto zákona zaradený do tábora nútených prác, lebo v čase vysídlenia nemal 18 rokov. Na tom základe krajský súd považoval rozhodnutie odporkyne za súladné so zákonom.

Rozsudok krajského súdu napadol navrhovateľ včas podaným odvolaním. Trval na tom, že príplatok mu patrí. Nie je jej jasné, prečo odporkyňa i krajský súd opierajú svoje negatívne stanovisko len o tú skutočnosť, že ... nie je poberateľom sirotského dôchodku po nebohom otcovi... a prečo nebola zohľadnená skutočnosť, že musel vykonávať nútené práce. Je nepochybné, že je synom politického väzňa. Splňa podmienky podľa § 2 zákona č. 247/2007 Z. z., lebo sa mu vypláca starobný dôchodok, ku dňu podania žiadosti o príplatok bola štátnym občanom Slovenskej republiky. Splnená je aj podmienka zaradenia do táborov nútených prác počas najmenej 3 mesiacov - vyst'ahovanie jeho otca s celou rodinou a teda aj samotného navrhovateľa a následné vykonávanie práce v tomto prostredí pod dohľadom polície je možné temer s určitosťou považovať za nútené práce. Splňa aj podmienku podľa § 2 ods. 2 zákona č. 247/2007 Z. z., že je pozostalou osobou po oprávnenej osobe uvedenej v § 2 ods. 1. Z uvedených dôvodov žiadal, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu žiadala, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny. Zdôraznila, že navrhovateľ nie je poberateľom pozostalostnej dávky po zomretom rodičovi a jeho otec nebol protiprávne násilne odvlčený do bývalého Zväzu sovietskych socialistických republík a do jeho táborov zriadených na území iných štátov a nie je ani oprávnenou osobou podľa § 2 ods. 2 a 3 zákona č. 274/2007 Z. z. Navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“).

Podľa § 492 ods. 1 SSP konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

V súlade s citovaným ustanovením najvyšší súd v konaní postupoval podľa ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „O. s. p.“).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.) preskúmal rozsudok krajského súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno vyhovieť.

Podľa § 1 zákona č. 274/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov tento zákon upravuje poskytovanie príplatku k dôchodku ako štátnej sociálnej dávky (ďalej len „príplatok“) na zmiernenie krívd

spôsobených komunistickým režimom v období od 25. februára 1948 do 31. decembra 1989 politickým väzňom a osobám pozostalým po popravenom alebo zomretom politickom väzňovi počas výkonu trestu, počas zaradenia do vojenských táborov nútených prác, protiprávneho násilného odvlčenia do bývalého Zväzu sovietskych socialistických republík a do táborov, ktoré mal bývalý Zväz sovietskych socialistických republík zriadené v iných štátoch alebo počas zaradenia do tábora nútených prác a ich rodinným príslušníkom za znevýhodnenie na trhu práce a nižší dôchodok.

Okruh oprávnených osôb zákonodarca upravil v ustanovení § 2.

Podľa § 2 zákona ods. 1 zákona č. 274/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov oprávnená osoba je fyzická osoba, ktorej sa vypláca starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu, výsluhový dôchodok, invalidný výsluhový dôchodok alebo invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu, ku dňu podania žiadosti o príplatok je štátnym občanom Slovenskej republiky a ktorá bola

a) najmenej tri mesiace väznená, tri mesiace vo výkone trestu odňatia slobody, tri mesiace zaradená do vojenských táborov nútených prác alebo protiprávne násilne odvlčaná do bývalého Zväzu sovietskych socialistických republík a do táborov, ktoré mal bývalý Zväz sovietskych socialistických republík zriadené v iných štátoch počas najmenej troch mesiacov a bola rehabilitovaná alebo odškodnená podľa osobitných predpisov 3a) alebo jej bol priznaný jednorazový peňažný príspevok podľa osobitného predpisu, 3b)

b) najmenej tri mesiace zaradená do táborov nútených prác. 3c)

Z citovaného ustanovenia § 2 ods. 1 písm. a/ vyplýva, že za oprávnenú osobu na účely zákona č. 247/2007 Z. z. sa považuje žijúca osoba, ktorej sa vypláca uvedený dôchodok a ktorá súčasne spĺňa podmienku

- troch mesiacov väznenia alebo výkonu trestu odňatia slobody a rehabilitácie alebo odškodnenia podľa osobitného predpisu (zákon č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii, zákon č. 82/1968 Zb. o súdnej rehabilitácii, § 2 zákona č. 319/1991 Zb. o zmiernení niektorých majetkových a iných krívd a o pôsobnosti orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v oblasti mimosúdnych rehabilitácií v znení neskorších predpisov, zákon č. 125/1996 Z. z. o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému) alebo

- troch mesiacov zaradenia do vojenského tábora nútených prác a bol jej priznaný jednorazový peňažný príspevok podľa zákona č. 726/2004 Z. z. o poskytnutí jednorazového peňažného príspevku osobám zaradeným v rokoch 1948 až 1954 do vojenských táborov nútených prác a pozostalým manželkám po týchto osobách v znení neskorších predpisov, alebo

- bola protiprávne násilne odvlčaná do bývalého Zväzu sovietskych socialistických republík a do táborov, ktoré mal bývalý Zväz sovietskych socialistických republík zriadené v iných štátoch počas najmenej troch mesiacov.

Pokiaľ ide o prvú podmienku odseku 1, teda podmienku troch mesiacov väznenia alebo výkonu trestu odňatia slobody a súčasnej rehabilitácie alebo odškodnenia podľa osobitného predpisu, v zmysle poznámky 3a) ide len o odškodnenie len podľa § 2, nie podľa § 3 zákona Slovenskej národnej rady č. 319/1991 Zb. o zmiernení niektorých majetkových a iných krívd a o pôsobnosti orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v oblasti mimosúdnych rehabilitácií v znení neskorších predpisov, teda o odškodnenie osoby, ktorá bola protiprávne násilne odvlčaná ako civilná osoba jednotkami Ministerstva vnútra Zväzu sovietskych socialistických republík alebo Štátnou bezpečnosťou do Zväzu sovietskych socialistických republík alebo táborov, ktoré mal Zväz sovietskych socialistických republík zriadené v iných štátoch. Otec navrhovateľa ani navrhovateľ túto podmienku nespĺňa a navrhovateľ takú skutočnosť ani netvrdil.

Uvedená prvá podmienka odseku 1 sa nevzťahuje na osoby násilne vysťahované zo svojho bydliska na základe výmeru alebo oznámenia národného výboru v rokoch 1948 až 1952 vydaného podľa osobitného predpisu, alebo aj bez výmeru alebo oznámenia, ako aj rozhodnutí „zvláštnej komisie“ a orgánov komunistickej strany v rokoch 1952 a 1953 (§ 3 ods. 1 zákona č. 319/1991 Zb.).

Z ustanovenia § 2 ods. 1 písm. b/ vyplýva, že za oprávnenú osobu na účely zákona č. 247/2007 Z. z. sa považuje osoba, ktorej sa vypláca tam uvedený dôchodok a ktorá súčasne spĺňa podmienku troch mesiacov zaradenia do táborov nútených prác . Podľa poznámky 3c), ktorá odkazuje na zákon č.

87/1991 Zb., musí ísť o zaradenie na základe rozhodnutia o zaradení do tábora nútených prác vyslovené podľa zákona č. 247/1948 Zb. o táboroch nútenej práce.

Nebolo sporné, že otec navrhovateľa bol politickým väzňom, že bol vo výkone trestu viac ako 3 mesiace a že nezomrel počas výkonu trestu. Otec navrhovateľa je preto považovaný za oprávnenú osobu podľa § 2 ods. 1 písm. a/ zákona č. 247/2007 Z. z.

Navrhovateľ ani v správnom konaní ani v súdnom konaní nepreukázal tvrdenie o zaradení otca, resp. jeho samotného do tábora nútených prác predložením rozhodnutia príslušného orgánu podľa zákona č. 247/1948 Zb. o takom zaradení, preto jeho otca ani navrhovateľa nemožno považovať za oprávnenú osobu podľa § 2 ods. 1 písm. b/ zákona č. 247/2007 Z. z. Z uvedeného dôvodu ani odvolací súd nepovažoval za relevantnú námietku navrhovateľa, že vysídlenie otca s celou rodinou do nového bydliska na ČSŠM v Nejepine a vykonávanie práce v tomto prostredí pod dohľadom polície možno považovať za nútené práce.

Podľa § 2 zákona ods. 2 zákona č. 274/2007 Z. z. oprávnená osoba je aj fyzická osoba, ktorej sa vypláca vdovský dôchodok, vdovecký dôchodok, sirotsky dôchodok, vdovský výsluhový dôchodok, vdovecký výsluhový dôchodok alebo sirotsky výsluhový dôchodok, pozostalá po oprávnenej osobe uvedenej v odseku 1 a ku dňu podania žiadosti o príplatok je štátnym občanom Slovenskej republiky.

Z ustanovenia § 2 ods. 2 zákona vyplýva, že v prípade siroty musí ísť o sirotu po osobe uvedenej v § 2 ods. 1, pričom tejto sirote musí byť súčasne vyplácaný sirotsky dôchodok a ku dňu podania žiadosti musí spĺňať aj podmienku štátneho občianstva SR.

Navrhovateľ je sirotou po oprávnenej osobe uvedenej v § 2 ods. 1 písm. a/ zákona č. 247/2007 Z. z. a spĺňa aj podmienku občianstva ku dňu podania žiadosti. Nie je mu však vyplácaný sirotsky dôchodok po otcovi, preto nespĺňa podmienky na to, aby mohol byť považovaný za oprávnenú osobu podľa § 2 ods. 2 zákona č. 247/2007 Z. z.

Podľa § 2 zákona ods. 3 zákona č. 274/2007 Z. z. za oprávnenú osobu sa považuje aj pozostalá vdova, vdovec alebo sirota po popravenom alebo zomretom politickom väzňovi počas výkonu jeho trestu, zaradenia do vojenských táborov nútených prác, protiprávneho násilného odvečenia do bývalého Zväzu sovietskych socialistických republík a do táborov, ktoré mal bývalý Zväz sovietskych socialistických republík zriadené v iných štátoch alebo počas zaradenia do tábora nútených prác, a ktorá v čase jeho smrti bola s ním v manželskom zväzku alebo jeho dieťa, ktoré osirelo a v čase jeho smrti nedosiahlo vek 18 rokov, a ku dňu podania žiadosti o príplatok sú štátnymi občanmi Slovenskej republiky a vypláca sa im pozostalostný dôchodok po politickom väzňovi uvedený v § 2 ods. 2 alebo starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok.

V zmysle ustanovenia § 2 ods. 3 zákona č. 274/2007 Z. z. sirotu možno považovať za oprávnenú osobu na účely tohto zákona len vtedy, ak okrem podmienky jej štátneho občianstva ku dňu podania žiadosti o príplatok sú splnené aj ďalšie dve podmienky, a to, že :

1. v čase smrti otca nedosiahla vek 18 rokov

a

2. vypláca sa jej sirotsky dôchodok po politickom väzňovi alebo starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok.

Obe podmienky musia byť splnené súčasne. Keďže otec navrhovateľa zomrel dňa XX.XX.XXXX, navrhovateľ, narodený XX.XX.XXXX, k tomuto dňu nespĺňa podmienku veku nižšieho ako 18 rokov. Nemožno ho preto považovať za oprávnenú osobu ani podľa § 2 ods. 3 zákona č. 247/2007 Z. z.

Z uvedených dôvodov aj odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odporkyne z 28.10.2015 v znení rozhodnutia z 05.02.2016 je súladné so zákonom a preto rozsudok krajského súdu potvrdil podľa § 219 O. s. p. ako vecne správny.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods.1 O. s. p. v spojení s § 250l ods.2 a § 250k ods.1 O. s. p. tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľ nebol v tomto konaní úspešný.

Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.